

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

Oponentský posudek bakalářské práce Dominiky Beranové

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radka Mudrochová, Ph.D.

Oponentka: Mgr. Alena Venušová, Ph.D.

Ústav románských studií FF UK

Název bakalářské práce: *Lexikografické uchopení jazykových registrů na příkladu slovníků obecného jazyka francouzského*

Obsah práce. Předkládaná bakalářská práce se zabývá lexikografickým značkováním jazykových registrů ve třech francouzských slovnících, *Le Petit Robert*, *Larousse* a *TLFi*. Autorka obecně představuje lexikografii i pojem slovník, dále se zaměřuje na představení tří zvolených obecných slovníků francouzského jazyka. Zdatně se vyrovnává s terminologickou nejednotností. Dále z různých pohledů charakterizuje čtyři jazykové registry. V empirické části sleduje čtyři nestandardní registry (famiální, populární, vulgární a argot) a porovnává, jak je s nimi nakládáno v jednotlivých slovnících.

Formální aspekty práce. Po grafické stránce je práce zpracována kvalitně, její formátování je jednotné. Členění do kapitol je jasné a systematické. Data jsou vhodně a přehledně graficky zpracována. Zdroje využité v práci odpovídají požadovanému standardu. Na bibliografické údaje je řádně odkazováno. Jazyk práce je kultivovaný. Někdy narážíme na chyby či překlepy (pozor na správné skloňování číslovky *tři*: v abstraktu je uvedeno, že je práce „*rozdělena do třech základních celků*.“ – místo *do tří*; „*je (...) tvůrcem lexikálních jednotek představující hlavní předmět zájmu lexikologů i lexikografů*“ – místo *představujících* (str. 9), *zbývat* místo *zabývat* (str. 9); „*druhá kapitola*“ - místo *druhá kapitola* (str. 70); „*Lexikologii můžeme definovat jako jazykovou vědu pokládající teoretický základ, který zkoumá, popisuje a vykládá lexikální jednotky (...)*“ – zkoumá základ, nebo lexikologie? (str. 11) a další).

Hodnocení obsahu práce. Práce je členěná na teoretickou (dvě kapitoly věnované postupně lexikografii a jazykovým registrům) a praktickou část, jejíž součástí je popis metodologie výzkumu.

Teoretická část se v několika podkapitolách zabývá obecným pojednáním o lexikografii a slovníky. To vyplývá ze stanoveného cíle práce: „představit lexikografii, slovníky obecného jazyka francouzského, jazykové registry, a nakonec provést analýzu shody jejich značení ve třech francouzských slovnících“ (str. 9). Osobně se však domnívám, že ani představení lexikografie ani představení slovníků nemůže být dost dobře cílem práce. Pravý cíl práce vidím ve druhé polovině výroku a je dobře a jednoznačně formulován až v metodologické kapitole na str. 35 (na rozdíl od formulace v úvodu a závěru práce). Ani pojednání o lexikografii ani představení slovníků nestojí mimo zadané téma, ale bylo by vhodnější uvést je do souvislosti s empirickým cílem práce jiným způsobem. Autorka by si dle mého názoru měla lépe uvědomovat, „co dělá a proč to dělá“. Např. proč zařazujete české zdroje (a právě ty konkrétní), co od nich očekáváte, co Vám mají objasnit? Definice českých lingvistů zdánlivě slibují, že bude k češtině brán určitý zřetel, ale čeština v empirické části nesehrává žádnou roli. Mají

Vám české zdroje jen poskytnout terminologický základ, protože bakalářskou práci píšete v češtině? Ve své práci používáte termín *registr*, přestože tvrdíte, že se v českém jazyce „častěji používá termín *rejstřík* či *varieta jazyka*“ (str. 23). Můžete prosím objasnit tuto volbu?

Při vymezování jednotlivých pojmů (lexikografie, slovník a jazykový registr) autorka pracuje s francouzskou a českou literaturou a přihlíží vždy k několika definicím. Za velmi povedené považuji například uvedení pojmů „*lexicographie*“ a „*dictionnaire*“ Bernarda Quemady (str. 14), závěrečné shrnutí v kapitole 2.1.3. (poslední odstavec kapitoly, str. 15) či úvodní slova kapitoly 3.2. Oceňuji také uvádění originálního znění citací v poznámce pod čarou (str. 12, poznámka 8, str. 14, poznámka 14).

Za nešťastný považuji nadpis kapitol 2.1.1. a 3.1.1. „Definice českých a francouzských výkladových slovníků“ (str. 11 a str. 24). V kapitolách jsou citované různé zdroje, viz francouzská gramatika *Le Bon usage* od Maurice Grevisse. Na české straně figuruje pouze *CzechEncy*, žádný hlavní výkladový slovník češtiny srovnatelný s uvedenými francouzskými slovníky není brán v úvahu (doporučuji *Příruční slovník jazyka českého (PSJČ)*, *Slovník spisovného jazyka českého (SSJČ)*). Podobně zmatený dojem nechávají nadpisy následujících dvou kapitol 2.1.2. a 3.1.2. Definice francouzských lingvistů a 2.1.3. a 3.1.3. Definice českých lingvistů. Znamená to, že autory *Českého encyklopedického slovníku* (například prof. PhDr. Petra Karlíka, CSc.) ani autory francouzských výkladových slovníků či Maurice Grevisse nepovažujete za lingvisty? Prosím o objasnění či o zaujetí kritické pozice.

Praktická část práce představuje autorčin přístup k výzkumu, za níž následuje empirická rešerše v uvedených slovnících. Autorka sleduje čtyři nestandardní registry. Pro každý z nich si vyhledává 20 hesel (slov, slovních spojení a frazeologismů) ze slovníku *Le Petit Robert* a vzápětí zkoumá, s jakými registry jsou vyhledaná hesla spojována ve slovnících *Larousse* a *TLFi*. Celá tato část je zpracována kvalitně a přináší zajímavé poznatky. Hodnotím ji velmi kladně. Presentace výsledků je systematická.

Další připomínky:

- Abstrakt se podobá úvodu práce (něco mezi úvodem a resumé). Je příliš dlouhý, měl by obsahovat jen hlavní osy práce synteticky představené ideálně v jednom jediném odstavci (co dělám, s jakými slovníky pracuji, jak získávám data, k jakým závěrům jsem dospěla).
- Pozor na přesnější volbu některých slov, např. není jasné, co znamená „*laické*“ vymezení pojmu lexikografie (str. 12), není zcela patrný rozdíl mezi pojmy *rozsah* a *rozsáhlost lexika* (str. 17 a 18).
- Při výběru vzorku hesel by bylo vhodnější zvolit metodu náhodného výběru, nikoliv zvolit prvních dvacet slov dle abecedního pořadí.

Předloženou práci hodnotím kladně. Obsahuje spoustu podnětných myšlenek a zajímavých postřehů. Bylo by nicméně třeba je prezentovat s patřičným důrazem. Některé myšlenky by bylo třeba rozvinout a uvést do jasnějších souvislostí. Uvedená kritika již částečně sleduje vyšší požadavky, které budou na autorku kladeny v případě zpracování dalších pokročilejších prací.

Na závěr si dovoluji položit otázku k obhajobě:

V tabulce na str. 30 uvádíte dle Françoise Gadetové, že pojem *populaire* je v jistém smyslu synonymem k termínům *vulgaire* a *argotique*. Naopak Vámi sledované slovníky operují s těmito třemi pojmy samostatně. Můžete prosím rozvinout myšlenku synonymie F. Gadetové a zaujmout k ní vlastní pozici?

Předložená práce splňuje veškeré požadavky, které jsou kladeny na bakalářskou práci.
Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Datum: 7. 6. 2019

Podpis: Mgr. Alena Venušová, Ph.D.